

Austatud lugeja!

2013. aasta esimene Juridica number on kokku pandud 32. õigusteadlaste päevadel peetud ettekannete pinnalt. Kuuest artiklist viis on just sellise päritoluga. Ja see ainus, mille kandvaid ideid 3. ja 4. oktoobril 2012 kuulda ei saanud, oli Tartus kohal vaat et isegi selgemini kui ükski teine. See artikkel räägib põhiseaduse § 1 ja põhiseaduse täiendamise seaduse muutmisest. Selle teemaga käesolev number ka algab.

On see nii tähtis küsimus? Ühelt poolt võiks väita, et sellise küsimusegi esitamine on kohatu. Nagu perekonnas: kui on kokku lepitud, et sel aastal uut autot ei osteta, siis nii see ka on seni, kuni ei otsustata teisiti. Ehk siis – auto ostmise protsess peab algama uue kokku leppe saavutamisega. Aga kui kallid kaasa alustab sellest, et tsiteerib nagu muuseumi ajalehes avaldatud sooduskampaaniaid, räägib vaimustunult kolleegi uuest autost ja selle väikesest kütusekulust, siis jätab nähtavasse kohta läikiva müügiprospekti, ühel õhtul teatab oma meeldivast käigust autosalongi, seejärel minnakse ühiselt proovisõidule – siis on uut autot hoovis nähes hilja öelda, et me ju leppisime kokku sel aastal autot mitte osta.

Kui jälgida eri riikide esindajate tegemisi Euroopas, siis näib, et ka Euroopa Liidu föderaliseerumise protsessis on mindud eespool kirjeldatud teed. Jah, võib ju väita, et tegu on uue tootemudeliga, mida alles pannakse kokku ja me ei tea, kas teine pool on valmis meie hinnaga müüma, mistõttu on vara veel volituste saamiseks koju tulla. Aga autosalongis käitatakse nii, nagu oleks ostuotsustus juba tehtud.

Aga kumb on reetlikum: kas see, kes samm-sammult püüab saavutada talle vastukarva varasema kokkuleppe muutmist, või see, kes sellel vaikselt laseb sündida, et siis finaali nautida: demonstreerida oma armulikkust või vastupidi – kindlameelsust? Tsiviilõiguses pälviks etteheiteid ilmselt viimane osapool, sest võib väita, et ta osales lepingu muutmise läbirääkimistel halvas usus. Kas sellise etteheite saab teha ka rahvale, kes vaikides laseb oma juhtidel sammuda teel, mille viida peale on tekkinud kiri „Föderatsioon“?

Nüüd oleks sobilik jätkata mõttearendust sellega, kui oluline on asjaomane diskussioon ja kuidas selle tekitamine on kõigi meie võimuses. Ongi oluline ja ongi võimuses. Selleks aga, et diskussioon ei taanduks endastarendavaks klaaspärlimänguks, on vaja ka ärakuulamise valmidust. Ilma selleta saab ärakuulamisõigusest südameelt ärarääkimise õigus: kergem hakkab, aga lahendust ei mõjuta.

Mille üle me peaksime praegu diskuteerima: kas föderatsiooni astumise või selle sõnastamise üle? „Mis föderatsiooni? Seda ju veel pole!“ Ilmselt õige. Kui aga föderatsioonist on vara rääkida, siis on hetkel ennatlik ka põhiseaduse sellekohase sõnastuse arutus. Julia Laffranque ütlebki, et esmalt tuleb arutleda Euroopa visiooni üle. Enne põhiseaduses muudatuste tegemise juurde asumist tuleks küsida selle järele, kas oleme selleks valmis. Meie – see tähendab rahvas. Ei, mitte see hall mass, kellelt eeldatakse pimesi oma juhtide järel sammumist, vaid see teine – läänelike väärtuste kandja, kellest kirjutab Jüri Saar. Nimetatud artiklit lugedes tekib tahtmatult küsimus, kas avalikkusele valmis kujul välja paisatud mõtted Euroopa poliitilisest liidust kuuluvad siiski Läände.

Juristina me teame, et enne poolte tahte sõnastamist tuleb see tahe välja selgitada. See ei pruugi lihtne olla isegi siis, kui sul on üks terve mõistusega eraisikust klient ning ta istub sul üle laua. Rääkimata siis veel rahva tahte väljaselgitamisest. Aga välja selgitada see tuleb.

Katrin Prükk